

Společné propozice festivalů, přehlídek a dílen amatérského divadla a příbuzných druhů scénického umění pro sezónu 1991/92

Potřeba vytvořit příležitosti ke každoroční konfrontaci výsledků práce divadelních souborů, respektive souborů příbuzných uměleckých druhů, jejichž prostředkem presentace je scénické předvedení, vede k úsilí vytvořit strukturu vzájemně navazujících festivalů, přehlídek a dílen. Tyto by zároveň měly být příležitostmi k rozšiřování poznatků a k inspiraci souborů pro jejich další uměleckou tvořivost.

Potřeba sjednocení základních hledisek a zásad, nezbytných pro výběr souborů a inscenací (vystoupení) do jednotlivých každoročně pořádaných přehlídek a v provázanosti na jejich ucelenou strukturu, vedla k formulování těchto společných propozic. Organizátoři jednotlivých přehlídek na různých stupních (okresních, krajských, národních, na scénických žatvách) a s ohledem na své druhové, respektive oborové zvláštnosti, si stanoví vlastní propozice. Tyto společné propozice by pro ně měly být pouze základní orientací a vodítkem. Měly by být také zejména pak prostředkem, který by napomohl k tomu, aby do vyšších stupňů přehlídek postupovaly inscenace z nejlepších a nejinspirativnějších.

Tyto společné propozice se týkají především divadelních přehlídek, neboť přehlídky v tanečních oborech jsou koncipovány a organizovány poněkud odlišně; přehlídky pantomimy nejsou v současnosti vyřešeny vůbec.

STRUKTURA PŘEHLÍDEK

Scénické žatvy

Struktura festivalů, přehlídek a dílen by měla vrcholit scénickými Žatvami (Jiráskův Hronov, FEMAD Libice nad Cidlinou), tj. přehlídkami, otevřenými všem divadelním a příbuzným druhům, žánrům, nejrozličnějším inscenačním postupům, stylům a poetikám. Jejich otevřenost je žádoucí i z hlediska divácké adresy a věku účinkujících. Scénické žatvy by měly být koncipovány jako nesoutěžní přehlídky toho nejlepšího a nejinspirativnějšího.

Vyhlašovatelem scénické žatvy a jejím hlavním garantem je statní orgán nebo státní instituce, zejména Ministerstvo kultury ČR, okresní, městské a obecní úřady a ARTAMA, pracoviště pro neprofesionální umění a estetickou výchovu Informačního a poradenského střediska pro místní kulturu Praha (dále jen ARTAMA).

Národní přehlídky

Pro jednotlivé divadelní druhy a pro jim příbuzné scénické druhy umění by měly být vrcholovou platformou národní přehlídky:

- a/ národní prohlídka tradičního amatérského divadla v Třebíči (pro činoherní soubory, které ve své inscenační praxi uplatňují principy hereckého divadla dramatické postavy, jejichž inscenace vychází převážnou měrou s textu dramatického autora);
- b/ Šrámkův Písek, národní přehlídka netradičního a autorského amatérského divadla;
- c/ Loutkářská Chrudim, národní přehlídka amatérského loutkářství;
- d/ POPELKA, národní přehlídka činoherního amatérského divadla dospělých pro děti v Rakovníku;
- e/ Dětské divadelní léto, národní přehlídka dětských divadelních a loutkářských souborů v Prachaticích;
- f/ Wolkrův Prostějov, národní přehlídka amatérského uměleckého přednesu (z hlediska scénické žatvy jde o divadlo poesie);
- g/ národní přehlídka dětské recitace a recitačních kolektivů v Ústí nad Orlicí (z hlediska scénické žatvy jde o recitační kolektivy);
- h/ národní přehlídka dětských tanečních kolektivů v Kladně;
- ch/ národní přehlídka scénického tance v Mladé Boleslavi;
- i/ národní přehlídka amatérské pantomimy.

Poněkud zvláštní postavení v této struktuře má **Krakonošův divadelní podzim**, národní přehlídka venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou. Nelze ji totiž označit jako zvláštní druhovou přehlídku, nelze ji však ve struktuře přehlídek ani pominout pro její velice potřebné zaměření na soubory z míst, která mají charakter venkovských sídel.

Národní přehlídky by měly být koncipovány buď jako soutěžní přehlídky toho nejlepšího o nejinspirativnějšího, nebo jako nesoutěžní přehlídky s tím, že v každém případě bude na základě jejich výsledků počítáno s možností provedení nominace 1 souboru a doporučení dalších souborů (s uvedením pořadí) k účasti na scénické žatvě. Toto ustanovení se týká přehlídek, které se uskuteční po programové uzávěrce scénické žatvy (pro rok 1992 je to 12. červen) jen potud, pokud by nebyly uvažované nominované a doporučované soubory již vybrány k účasti na scénické žatvě jiným způsobem.

O nominování a doporučování souborů platí obecně, že návrhy by měly být uplatňovány na základě znalosti širšího kontextu amatérského divadelního u druhově příbuzného dění, zejména se znalostí umělecké úrovně předních inscenací, které měly plně oprávnění být reprezentanty svého druhu na scénické žatvě. Znamená to, že pokud se na některé z druhových národních přehlídek nevyskytne inscenace (vystoupení) srovnatelné s kýženou premisou scénické žatvy, tj. reprezentující to nejlepší a nejinspirativnější, bude nasnadě opustit možnost nominace učinit jen adekvátní doporučení. Všechny návrhy na nominace a doporučení by měly být doloženy kvalitním odborným hodnocením inscenace s výrazným sdělením, v čem navrhovatelé spatřují výjimečnost, inspirativnost či jinou premisu, opravňující zařazení inscenace do programu scénické žatvy.

Vyhlašovatelem národní přehlídky a jejím hlavním garantem je státní orgán nebo státní instituce,

zejména Ministerstvo kultury České republiky, okresní, městské a obecní úřady a ARTAMA Praha. Vyhlášovatelem Krakonošova divadelního podzimu je Svaz českých divadelních ochotníků.

Krajové přehlídky

Nezbytným stupněm, předcházejícím přehlídkám národním, by měly být krajové prohlídky, tj. přehlídky souborů z regionu, který svou velikostí přesahuje území 4 okresů. Tyto je možné organisovat odděleně dle jednotlivých divadelních druhů či příbuzných druhů scénického umění, nebo v účelném spojení dvou či více druhů.

Krajové prohlídky by měly být koncipovány jako soutěžní přehlídky toho nejlepšího a nejinspirativnějšího, co bylo vytvořeno v regionu, pro který je přehlídka uspořádána. Na základě výsledku krajové přehlídky by měl být nominován 1 soubor a další soubory doporučený (s uvedením pořadí) k účasti na příslušné druhové národní přehlídce. O nominacích a doporučeních platí obecně stejné zásady jako pro nominace a doporučení z přehlídek národních.

Vyhlášovatelem krajové přehlídky a jejím hlavním garantem může být jakákoliv instituce či organizace (popřípadě soubor nebo i jednotlivec), která zabezpečí potřebné materiální, organizační a odborné sazání přehlídky, oznámí se jako pořadatel krajové přehlídky a oznámí jméno a adresu ředitele přehlídky na adresu ARTAMA nejméně 2 měsíce před konáním přehlídky. V regionech, kde namísto přehlídky bude v některém z druhů organizován výběr jiným způsobem než prostřednictvím přehlídky, by mělo být postupováno obdobně s tím, že namísto údajů o řediteli přehlídky bude oznámeno jméno a adresa osoby, která bude odborným garantem uplatněných návrhů na postup souborů do národní přehlídky.

Okresní (meziokresní) přehlídky

Vítaným stupněm, předcházejícím přehlídkám krajovým, by byly okresní či meziokresní přehlídky. Tyto by měly být koncipovány jako soutěžní přehlídky, které umožní účast všem souborům, které o ně projeví zájem. Všechny další zásady pro realizaci těchto přehlídek jsou obdobné se zásadami, týkajícími se přehlídek krajových s tím, že oznámení o pořadateli a oznámení jména a adresy ředitele přehlídky by měly být adresovány pořadateli krajové přehlídky.

ZPŮSOB VÝBĚRU

Přihlášky

Soubory se přihlašují k účasti na příslušném stupni (druhu) přehlídky prostřednictvím přihlášek. V příloze těchto společných propozic otiskujeme vzor přihlášky, která je určena pro nominace a doporučení z krajových přehlídek na druhové národní přehlídky a z národních přehlídek na scénické žatvy. Pořadatelé jednotlivých stupňů a druhů přehlídek mohou přihlášky modifikovat dle svých potřeb.

Zdroje výběru

S výjimkou okresních přehlídek by měl být proveden výběr do vyšších stupňů přehlídek z těchto zdrojů, přičemž hlavním zdrojem by měl být ten, který je uveden na prvním místě:

- z výsledků přehlídky nižšího posloupného stupně či výběru nahrazujícího přehlídku, tj. z nominací a doporučení odborné poroty, stvrzených podpisem ředitele přehlídky;
- z dalších návrhů, uplatněných řediteli přehlídek;
- z návrhů, uplatněných zájmovými divadelními organizacemi; v případech národních přehlídek a scénických žatev jejich střežovými orgány;
- z návrhů, uplatněných členy programové rady přehlídky, pro kterou se výběr provádí.

Způsob výběru

S výjimkou okresních přehlídek by měla program přehlídky stanovit programová rada té které přehlídky, přičemž její doporučení by měla být pro pořadatele závazná. Do programu by měly být jednoznačně přijaty soubory nominované a soubory, o jejichž účasti může ze své pravomoci rozhodnout ředitel přehlídky (tj. ředitel přehlídky, o jejímž programu se rozhoduje).

Pro co nejkvalitovanější rozhodování programových rad je žádoucí, aby byly utvářeny s odborníky, majících povědomí o širším kontextu divadelního a jemu příbuzného dění, včetně znalostí měřítek úrovně přehlídek, z nichž se vybírá a pro něž se vybírá. Je proto žádoucí využívat členy porot a lektorských sborů vyšších stupňů přehlídek v přehlídkách nižších stupňů, tj. zajistit přítomnost alespoň jednoho odborníka schopného objektivní komparace. Mezi členy programové rady by neměli chybět zástupci zájmových divadelních organizací.

Funkce ředitele přehlídky (festivalu)

Z hlediska zajištění fundovaného odborného operativního rozhodování, jak v rámci přípravy, tak v průběhu té které přehlídky, se jeví jako výhodné využít zahraničních zkušeností a zřídit funkci ředitele přehlídky (festivalu). Znamená to postavit do čela přípravného výboru, organizačního štábu či programové rady odborníka – autoritu z oblasti, které se přehlídka týká a vybavit jej potřebnými pravomocemi.

Jednou z důležitých pravomocí by mělo být právo zařadit na vlastní odpovědnost do programu přehlídky, jejímž je ředitelem, inscenaci (inscenace), které z důvodu onemocnění či jiných závažných příčin nebyla do přehlídky nominována či doporučena odbornou porotou (výběrovou komisí) přehlídky nižšího stupně. Podobné právo by měl mít ředitel přehlídky při doporučení takové inscenace k výběru pro přehlídku vyššího stupně.

Ředitel přehlídky by měl být jediným odpovědným subjektem, jehož pravomocí a povinností zároveň je uplatnění návrhů nominace a doporučení souborů k účasti na přehlídce vyššího stupně.

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Finanční zajištění **národních scénických žatev a národních přehlídek** by mělo být zabezpečené z nejrůznějších finančních zdrojů, jejichž základem by zpravidla měl být příspěvek MK ČR, poskytovaný prostřednictvím ARTAMA Praha. Dalšími zdroji by měly být finanční příspěvky okresních a městských či obecních úřadů, nejrůznějších institucí, organizací, podniků a soukromých podnikatelů či osob. Důležitým prostředkem finančního zabezpečení je bezplatné poskytování prostor pro konání přehlídek a jejich technického a obslužného personálu v pořadatelských místech.

Finanční zajištění **krajových a okresních přehlídek** by mělo být zabezpečeno z nejrůznějších finančních zdrojů, jejichž základem by zpravidla mělo být bezplatné poskytnutí prostor pro konání přehlídek a jejich technického a obslužného personálu pořadatelskými místy. Dalšími možnými zdroji se jeví příspěvky okresních a městských či obecních úřadů, o které na základě zpracovaného projektu přehlídky a jejího předběžného finančního rozpočtu mohou požádat organizátoři přehlídky. Neměli by se obracet toliko na okres či místo, v němž by se měla přehlídka uskutečnit, ale i na ty okresy a místa, z nichž se budou soubory přehlídky zúčastňovat. Tyto zdroje bude nasnadě doplňovat příspěvky nejrůznějších institucí, organizací, podniků a soukromých podnikatelů či osob.

Finanční zajištění krajových a okresních přehlídek bude záviset především na schopnosti vyhlašovatelů a hlavních organizátorů účinně jednat se státní správou a samosprávou, s institucemi, organizacemi a dalšími možnými sponzory. Zajištění ekonomických podmínek pro realizaci přehlídky patří k prvním krokům, které by měl vyhlašovatel a hlavní organizátor přehlídky podniknout.

ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Organizační zajištění **národních scénických žatev a národních přehlídek** je upraveno jejich základními dokumenty, jakými jsou statuty, organizační řády či zásady pro konání přehlídky – viz bulletin d'ARTAMAn č. 1 a 3/91 a Loutkářský vykřičník č. 1/91, vydané ARTAMA.

Organizační zajištění **krajových a okresních přehlídek** by mělo být upraveno adekvátními základními dokumenty jako je tomu u akcí národních. Odbornou pomoc při organizaci krajových a okresních přehlídek, včetně pomoci při získání kontaktů na soubory, zvláště mimo Prahu a někdejší Východočeský kraj (zde existují specializovaná zařízení, je připravena organizátorům poskytnout ARTAMA.

Termíny uvedené u okresních a krajových přehlídek je třeba chápat jako doporučení z hlediska optimální provázanosti s ostatními stupni přehlídek. Termíny uvedené u národních přehlídek a scénických žatev jsou závazné.

Zpracoval: Milan Strotzer

Publikováno: Časopis Amatérská scéna 3/1992, str. 23.